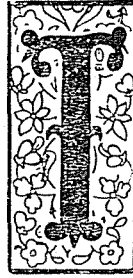

Edebiyat

İslâmî Türk Edebiyatında Tevhid, Münâcât ve Na'tler

Dr. Neclâ PEKOLCAY
(İst. Yük. İslâm Enstitüsü
Öğretim Üyesi)

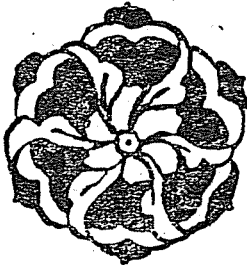
ürklerin İslâmiyeti kabulünden beri, Allâh-u Teâlâ ve Hz. Muhammed (A.S.) hakkında söylenmiş münferit mısırâlar yanında yazıla - gelen münâcât ve na'tler geniş bir yer işgâl etmekte olup, dinî nasihat mâhiyetindeki eserlerin veya Divan'ların başında sıra ile yer almaktadır. Ayrıca, münâcât şeklinde bulunan, yahut Peygamberimizin hayâtını, velâdetini anlatan münferit eserlere de rastlanmaktadır. 15.

asırdan itibâren ise, türk edebiyâtında gerek tevhid nev'inin, gerekse na't ve mevlidlerin çok güzel örneklerini bulmak mümkündür.

Bayat atı birle sözüğ başladım
Törütgen igidgen keçürgen idim
Öküş öğdi birle tümen ming senâ
Ugan bir bayatka angar yok fenâ
Yağız yir yaşıl kök kün ay birle tün
Törütti halayık öd ödlele bukün

«Allah adı ile söze başladım
O, yaratan, yetiştiren, göçüren Rabbim'dir.
Çok hamd ile binlerce senâ
O bir Allah'a olsun (ki) onun için fânîlik yoktur.
Kara yer, yeşil gök, gün, ay ile geceyi
Yarattı; zaman ve zamâneyi halketti.»

mısırâları ile başlayıp, Allâhü Teâlâ'nın sıfatlarından bahsedip,

Sini erdüğüng tek ögimes özüüm
Sini sen metöggil kesildi sözüüm
«Seni olduğun gibi medhedemem
Seni sen medhet, sözüüm âciz kaldı.»

mısrâları ile bağlanan Kutadgu Bilig'deki ilk parçadan sonra sıraya göre na't gelmektedir.

Tasavvufî örneklerde başka bir gidış mev-cuttur ki, bu, yine de Divân-ı Hikmet'te:

Münâcât eyledi miskin Hâce Ahmed
İlâhî kıl heme bendeng-ni rahmet
Garîb Ahmed sözi hergiz karımas
Eger yir astıga girse çürimes

şeklindeyken, Yunus Divan'ında ayrı bir şek-le bürünür:

Binbir vasfın aydurisem bir zerresin dü-
ketmeyem
Bir katrede yüz bin deniz bir noktasın
şerh itmeyen
Ne misal bağlasam olur, ne hod gönlüm
karar kılur
Kim benzede misl ü misâl hâşâ ki ben
benzetmeyem
Kim ide bu nakş ü sîret nakş ü sûretten
sen âzâd
Cümle âkiller sende mat nice özür gözet-
meyem

Gülşehrî'nin Mantıku't-tayr'ı şöyle bit-mektedir:

Mustafa'nın himmetinde bu kitâp
Ağdı her mânâ yüzünden yüz hicâb
Derdümüz dermâna irdi âkıbet
Nâmeler ummâna irdi âkıbet
Şükr ol Tanrıya kim bu kelâm
Ömrümüzden ilerü oldı tamâm

Ahmedî'nin İskender-nâme'sinde ise şu mısırâlar mevcuttur:

Fıkr ider misin ki var bir pâk-i zât
K'andan oldı varluğı bu kâinât
Bu civansuz pîr bu çarh-ı kebûd
Kendüzünden bulmadı lâ-şek vücûd
Kendü zâtından degül rûşen bu şem'
Kendü kendüden dirilmedi bu cem'

Edebiyatımızda birçok nümüneleri bulu-nan tevhidler arasında Şeyhî'nin tevhidleri, Divan Edebiâtında tevhid nev'inin canlı ör-neklerini teşkil etmekte, Sinan Paşa'nın Ta-zarruâtı uzun bir münâcât örneği olarak şe-killenmekte, nihâyet Süleyman Çelebi'nin Ve-siletü'n-Necât'ı mevlid nev'inin en iyi örneği kabûl edilip, zevkle okunmaktadır.

Bir Nesil Bekliyoruz

Dâvasına inanmış,
Dâva aşkıyla yanmış,
Gözü, kalbi uyanmış
Bir nesil bekliyoruz.

Her engeli aşacak,
Volkan gibi taşacak,
ALLAH deyip coşacak,
Bir nesil bekliyoruz.

Vatan için şeref, şan,
İlim, fenne çalışsan;
Fezalarla yarışan
Bir nesil bekliyoruz.

Alın secdeye varan,
Daim HAKKA yalvaran,
Hem cesur, hem kahraman...
Bir nesil bekliyoruz.

Kalbi aşkla nâr olmuş,
Ecdadına yâr olmuş,
ALLAH demiş var olmuş
Bir nesil bekliyoruz.

Bu sır ulvi; gayesi,
İMAN'ıdır pâyesi.
İSLÂMİN SERMAYESİ
Bir nesil bekliyoruz.

Millete hor bakmayan,
Doğru yoldan sapmayan,
Put - muta tapmayan
Bir nesil bekliyoruz.

Gönlü NUR, KUR'AN dili;
Faziletli, bilgili...
İMAN ile ilgili,
Bir nesil bekliyoruz.

Gücünü HAK'tan alan,
Yalnız Hak'ka kul olan,
Çoktan beri kaybolan
Bir nesil bekliyoruz.

İlim, fenni alacak,
Tefekküre dalacak,
BİR NESLİ KURTARACAK,
BİR NESİL BEKLİYORUZ.

● İSMAİL BAYRAM